

W składzie programie zostały uwzględnione i w tym celu, jednakoż jest przewidziane przeprowadzenie badań, które przyczynią się do ustalenia i udzielenia wyliczenia kosztów i kosztów konserwatorskich. Jednym z celów jest również wypracowanie metod do, do których nie ma jeszcze odpowiednich metodologii i metody pracy naukowe. Wykonawcami badań są jednostki specjalne prowadzącej działalność naukową.

Na zakończenie prof. dr W. Hensel przedstawił podsumowanie konferencji, w którym w szczególności podkreślił, że i do następnych konferencji, które będą organizowane i prowadzone w Opolu.

Praca zakończona

OGÓLNOPOLSKA ARCHEOLOGICZNA KONFERENCJA PLANUJĄCA W OPOLU (6 i 7 KWIEŃNIA 1959 r.)

Ogólnopolska Konferencja Archeologiczna, jaka się odbyła w Opolu w dniach 6 i 7 kwietnia 1959 r., zorganizowana została przez Dział I IHKM i Komisję Archeologiczną Ogólnopolskiego Komitetu Obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego. Miała ona na celu przedyskutowanie planu w zakresie badań archeologicznych, muzealnictwa, konserwatorstwa, dydaktyki, ochrony zabytków i popularyzacji, głównie w związku z akcjami 1000-lecia państwowości polskiej. Konferencja ta była kontynuacją sprawozdawczej konferencji w Bydgoszczy i została zorganizowana w Polsce po raz pierwszy.

W słowie wstępnym prof. W. Hensel zwrócił uwagę na czysto roboczy charakter konferencji, mającej na celu zastanowienie się nad osiągnięciem wyższego etapu badań drogą połączenia wysiłku badawczego różnych instytucji i unowocześnienia warsztatu badawczego.

W obszernym referacie prof. Z. Rajewski przedstawił plan badań naukowych i innej działalności poszczególnych placówek archeologicznych, mający stać się punktem wyjściowym do rozpoczęcia szerszej dyskusji. Podstawę metodologiczną stanowi materializm historyczny. Pozycją wyjściową jest obecna ustabilizowana organizacja polskiej archeologii, obejmująca placówki IHKM PAN, uniwersyteckie, muzealne, konserwatorskie i oddziały PTA, skupiające około 230 archeologów. IHKM przypadają zadania badawcze nad określoną problematyką. Muzealnictwo, które zostanie w najbliższej przyszłości poważnie rozbudowane, przestawiło się na wielkie badania ratownicze, poszukiwania terenowe i ekspozycję jako podstawę działalności. Doraźne ratownictwo i weryfikacja obiektów przypada urzędom konserwatorskim. Katedry uniwersyteckie skupiają wysiłek na kształceniu nowej kadry naukowej. Popularyzacją archeologii i obsługą obiektów winno zająć się PTA. Proponuje się utworzenie wspólnych magazynów w terenie z opracowanym już materiałem z tym, że część wyselekcjonowaną dla celów badawczych i ekspozycyjnych pozostawiono by w muzeach. Proponuje się powołanie zespołów (kółek) metodycznych, zespołów dążących do ujednoczenia dokumentacji oraz opracowania metody selekcji i publikacji materiałów itp.

Poszczególne placówki zgłosiły propozycje zbadania w latach 1960—1966 ponad 300 obiektów (nie wszystkie placówki nadesłały tego rodzaju propozycje):

starsza i środkowa epoka kamienna	— 14 obiektów
młodsza epoka kamienna	— 30 „
epoka brązu i wczesnego żelaza	— 58 „
okres późnolatański i rzymski	— 60 „
okres wczesnośredniowieczny	— 140 „

W związku z badaniami nad początkami państwowości polskiej nacisk położony został na obiekty wczesnośredniowieczne. Ze względu na wymowę polityczną i społeczną zwraca się szczególną uwagę na badania Ziemi Zachodnich. Wysuwa się potrzeba koncentracji badań i wyboru niektórych tylko obiektów oraz uderzeń na nie dużymi grupami badawczymi. W badaniach nad osadnictwem późnolateńskim i rzymskim nacisk należy położyć na osady i miejsca kultowe, na powiązanie osadnictwa tego okresu z wczesnośredniowiecznym oraz na ślady pobytu obcych plemion na ziemiach polskich. Rewizji wymaga plan badawczy kultur łużyckiej i pomorskiej, gdzie wysunięto głównie cmentarzyska, natomiast zaplanowano niedostateczną ilość osiedli i miejsc kultowych. Wytypowano za mało obiektów wczesnobrązowych. W badaniach nad młodszą epoką kamienną należy propozycje rozszerzyć na inne kultury, a nie ograniczać się do stanowisk kultury pucharów lejkowatych. W zakresie badań stanowisk paleolitycznych i mezolitycznych proponuje się 14 obiektów. Zakład Paleolitu przechodzi na opracowywanie zaległych materiałów. Istnieje potrzeba szybkiej publikacji zaległych materiałów z Krzemionek Opatowskich, wymagających wypracowania daleko posuniętej metody selekcji.

W zakresie unowocześnienia warsztatu naukowego rozszerzono współpracę z dyscyplinami przyrodniczymi i instytutami (Instytut Badań Środków Spożywczych, Zakład Kryminologii, pletwonurkowie, górnicy, pracownie specjalistyczne). Dążyć należy do nawiązania szerszej współpracy z fizykami (metoda C¹⁴) i fizykochemikami. Planuje się oddanie niektórych źródeł do opracowania specjalistom (np. w zakresie numizmatyki, łowiectwa, hodowli, architektury itp.). Wysuwa się potrzeba utecznienia badań terenowych (środki lokomocji i sprzęt zmechanizowany do badań). W tym zakresie wydatnej pomocy udziela nam Ministerstwo Obrony Narodowej, łącznie z przydzieleniem helikopterów do badań i zdjęć lotniczych.

W zakresie polskiej koncepcji badawczej i metodyki rysuje się oddziaływanie jej przede wszystkim w krajach zachodnich. Ważną rolę spełnić tu może „Archaeologia Polona“. Z zagranicy otrzymujemy zamówienia na artykuły. Starać się winniśmy o druk polskich prac za granicą. W kraju dążyć należy do rozszerzenia obcojęzycznych streszczeń.

Dąży się obecnie do opracowania syntezy prahistorii Polski. Problematyka historyczna obejmuje następujące zagadnienia: 1 — początki społeczności pierwotnej w Polsce w starszej i środkowej epoce kamiennej; 2 — rozwój społeczeństw pierwotnych wspólnot rodowych w okresie od neolitu do okresu późnolateńskiego; 3 — rozkład społeczeństw pierwotnych od przełomu n. e. do V/VI w.; 4 — kształtowanie się społeczeństw wczesnofeudalnych i początki państwa polskiego.

W latach 1960—1966 przewidziano kilka konferencji w Polsce, w tym w r. 1965 międzynarodowy kongres na temat „Początki Polski na tle genezy innych państw“, oraz udział w r. 1962 w VI Kongresie Nauk Proto- i Prehistorycznych w Rzymie i seminariach międzynarodowych.

Planuje się utworzenie archiwum konserwatorskiego oraz rozszerzenie centralnego archiwum w IHKM i muzealnego w PMA. W zakresie wydawnictw dążyć należy do określenia ich profilu wydawniczego. W zakresie popularyzacji należy przejść z prac tradycyjnych do nowych oraz dążyć do nawiązania współpracy, np. z filmowymi klubami amatorskimi i PTTK. Dużą rolę odegrać tu winno PTA. Planuje się szereg wystaw stałych i objazdowych oraz wydanie wielu publikacji popularnonaukowych, w tym i obcojęzycznych.

Nad referatami i postulatami rozwinęła się ożywiona dyskusja. Zebrani podtrzymali myśl skupienia wysiłków badawczych na ważniejszych punktach oraz zgodzili się z potrzebą badań kompleksowych, zwłaszcza stołecznych ośrodków pań-

stwa polskiego, ze szczególnym uwzględnieniem Ziemi Zachodnich. Takie badania na Wolinie i w Szczecinie oraz Gieczu przewiduje się już od 1960 r. Nacisk należy położyć na trzy ośrodki wczesnośredniowieczne: wielkopolski, wolińsko-szczeciński i wiślicko-małopolski. Podkreślono przebudowę metodologiczną w duchu marksistowskim, jaka dokonała się w archeologii polskiej, oraz potrzebę powołania kółek metodycznych w poszczególnych ośrodkach. Dążyć należy do wzbogacenia naszych metod badawczych i do nawiązania ściślejszego kontaktu z innymi dziedzinami wiedzy. Proponuje się zwołanie konferencji poświęconej chronologii oraz zorganizowanie na propozycję prof. De Laeta seminarium na temat budownictwa wczesnośredniowiecznego, np. w Opolu czy na Wolinie. Dyskutanci zgodzili się z profilem badawczym IHKM, natomiast muzeom nie powinno się narzucać planów badawczych. Rysuje się brak archeologicznej kadry muzealnej i archiwistycznej, którą winny wyszkolić uniwersytety. Nie zgodzono się na badania na szerszą skalę przez katedry uniwersyteckie i konserwatorów, którzy mają do spełnienia określone zadania. W przygotowaniu jest projekt nowej ustawy konserwatorskiej. Rysuje się ponadto potrzeba rozszerzenia sieci konserwatorów. Powołano już Pracownię Konserwatorską przy CZMiOZ, a planuje się powstanie innych pracowni specjalistycznych. Duże prace konserwatorskie szeregu obiektów mogłyby być prowadzone przez CZMiOZ pod naukowym kierownictwem IHKM. Należy stworzyć komisję dla rezerwatów archeologicznych oraz komisję do badań torfowisk. Należy również przyśpieszyć sprawę zdjęć lotniczych dla celów inwentaryzacyjnych, przygotować bibliografię archeologii Polski Ludowej oraz wydatnie rozszerzyć akcję popularyzatorską w związku z obchodami 1000-lecia. W zakresie wydawnictw naukowych niecelowe jest tworzenie nowych pozycji, a dążyć należy do określenia profilu już istniejących. Powstaje ponadto zbyt wiele artykułów przyczynkarskich, a za mało dużych prac monograficznych i problemowych.

Obecni przyjęli referat przedstawiony przez prof. Z. Rajewskiego jako podstawę perspektywicznego planu badawczego, zobowiązując komisję w składzie: prof. Z. Rajewski (przewodniczący), W. Hołubowicz, K. Jażdżewski, W. Kóćka, S. Nosek, J. Pazdur, Z. Podkowińska i doc. B. Kostrzewski, do opracowania wytycznych planu badawczego (komisja wytyczne i wnioski opracowała w przewidzianym terminie, przedstawiając je Radzie Naukowej IHKM).

Prof. W. Hensel zamykając dyskusję podkreślił znaczenie tego rodzaju konferencji, która miała charakter rzeczowy, a dyskusja osiągnęła znaczny stopień krytycyzmu. Podziękował on jednocześnie gospodarzom terenu za jej przygotowanie, a uczestnikom za czynny udział w obradach.

Zbigniew Bukowski

REZERWALNA KONFERENCJA NAUCZYNA W STALOWEJ WOLI
10-11 WRZEŚNIA 1961 r.

W dniach 10-11 IX 1961 r. w Stalowej Woli (Województwo Śląskie) odbyła się konferencja naukowa w dziedzinie archeologii i historii sztuki. Konferencja została zorganizowana przez Instytut Archeologii i Etnologii w Stalowej Woli (Instytut Archeologii i Etnologii Uniwersytetu Śląskiego). W dniach 10-11 września 1961 r. w Stalowej Woli odbyła się konferencja naukowa w dziedzinie archeologii i historii sztuki. Konferencja została zorganizowana przez Instytut Archeologii i Etnologii w Stalowej Woli (Instytut Archeologii i Etnologii Uniwersytetu Śląskiego).

W konferencji, która przedstawiała raporty dyskusji badawczych, udział wzięli wybitni naukowcy: prof. Z. Rajewski i W. Hensel (Instytut Archeologii i Etnologii w Stalowej Woli), doc. B. Kostrzewski i W. Kóćka (Instytut Archeologii i Etnologii w Katowicach).